

*Підбуцька Н. В., Горобець М. М.
м.Харків, Україна*

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ЗВ'ЯЗОК ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ З ВІДНОШЕННЯМ ДО НИХ БАТЬКІВ. МОДЕЛІ ВИХОВАННЯ БАТЬКІВ

Стійка особистість визначається як фактор особистості, що характеризується здатністю ефективно справлятися зі стресом, цей фактор особистості включає виклик, контроль та прихильність [1]. Виклик означає сприймати проблеми чи стресові фактори як виклики та можливості. Люди з цією рисою сприймають зміни як частину життя і не очікують, що життя буде легким. Другий аспект стійкості – це контроль, і він означає не бачити себе безпорадною жертвою, яка перебуває на милі стресових факторів. Це передбачає наявність внутрішнього локусу контролю, іншими словами, відчуття того, що ти можеш впливати на хід свого життя та вживати дій, які покращать шанси на досягнення своїх цілей. Особи з цією рисою, як правило, оптимістичні та відчують особисту силу. Прихильність як один із головних факторів стійкості, передбачає відчуття мети та сенсу життя. Люди з цією рисою не просто виживають, рухаючись по життю з незначним спрямуванням, натомість вони інтенсивно розвиваються та вдосконалюються [1]. Ці чинники складають життєстійкість людини, а вона, у свою чергу, передбачає успіх, адаптивне подолання та добробут.

Освіта батьків пов'язана з численними змінними психосоціального розвитку дітей, включаючи змінні особистості [2]. Що стосується цього, то чим більше діти привчаються до витривалості, тим краще вони будуть відчувати себе в екстремальних ситуаціях, і як результат, це може бути потужним інструментом для полегшення адаптаційного процесу [3].

Витривала людина відчуває компетентність і готовність нести особисту відповідальність за досягнення своїх цілей. Ці установки відповідають позиціям диференційованої людини. Диференціація передбачає виявлення аверсивної поведінки та неправильного програмування в сім'ї та суспільстві. Вона включає розробку розуміння взаємозв'язку між цими факторами та «критичними внутрішніми

голосами», самодеструктивним способом мислення, який одночасно викликає та посилює особисті переживання при зіткненні зі стресовими факторами. Передбачає розуміння джерела цих проблем та модифікацію негативних, самотубуючих установок, рис особистості та поведінки [3].

Для формування у дитини витривалості батьки використовують різні стилі виховання. Стилї виховання батьків можна розуміти як сукупність моделей та батьківських практик, метою яких є соціалізація та виховання дітей, де особливості особистості, минулий досвід та генетичні характеристики як батьківські, так дитячі, які контекстуалізуються у межах внутрішньо-, мезо- та макрознайомої системи, зануреної в певні транскультурні та історичні рамки [4].

Хоча існують різні класифікації стилів виховання батьків, класичні моделі виховання поділяються на авторитарний, демократичний та дозвільний стилі [5]. Зокрема, авторитарні батьки цінують покiрність як чесноту, а також відданість важливим завданням, традиціям та збереженню порядку. Вони виступають за покарання, примусові правила та тримають дітей у підлеглому стані, щоб обмежити їхню автономію [5].

З іншого боку, дозвільні батьки надають дітям велику автономію. Основна мета дозвільного батька – звільнити дитину від контролю та уникнути будь яких примусових дій. Вони не вимогливі до дітей з точки зору зрілості та відповідальності при виконанні завдань [5].

Нарешті, демократичні батьки не лише намагаються керувати дітьми, нав'язуючи зрілі ролі та поведінку, але вони також активно використовують переговори з дітьми. Такі типи батьків, як правило, раціонально спрямовують діяльність дітей. Вони починають із прийняття своїх власних прав та обов'язків, а також прав та обов'язків дітей. Це стиль, що характеризується двостороннім спілкуванням та спільним акцентом серед соціальної відповідальності, розвитку автономії та дитячої незалежності [6].

У свою чергу, кожен із цих батьківських стилів має кілька наслідків для психосоціального розвитку дітей. Діти демократичних батьків, як правило, демонструють високу соціальну компетентність, самоконтроль, мотивацію, ініціативу, автономну мораль, самооцінку, реалістичну Я-концепцію, відповідальність та саморегульоване навчання [6]. Діти авторитарних батьків демонструють погану емоційну адаптацію, низьку мотивацію до активного прояву себе у школі чи спорті, низьку самостійність, невпевненість у собі та високу агресивність та тривожність.

Нарешті, у дітей дозвольних батьків спостерігається низький рівень зрілості, агресивності, успіху, але високий рівень активності, внутрішньої мотивації та саморегульоване навчання [6].

Таким чином, можна зробити висновки, що стійкість не обмежується лише стійкістю до стресових факторів чи загрозливих умов, але вона також включає активну та конструктивну участь у зовнішньому середовищі. Слід розглядати стійкість як індивідуальну здатність встановлювати рівновагу психічного та життєвого середовища в небезпечних ситуаціях та умовах. Вона відноситься до повернення до первинного балансу або досягнення більш високого рівня (у загрозливих умовах), тому це призводить до створення успішної пристосованості у житті. Більше того, позитивна пристосованість до життя може бути зарахована як результат стійкості і як передвістя. Це призводить до вищого рівня стійкості.

Виховання – це динамічний процес, на який впливають соціокультурні фактори. Це важливий фактор, що сприяє розвитку дитини та дитячій психопатології. Що стосується стилів виховання батьків та їх вплив на формування життєстійкості підлітків, то тут не існує якогось чіткого стилю, адже все діти різні, і пристосовувати до всіх дітей якийсь один стиль виховання буде неправильно. Правильний стиль виховання – це стиль, який підходить дитині та батькам, який допомагає підтримувати взаєморозуміння в сім'ї. Всі діти по-різному реагують на те, що вони бачать,чують та сприймають. Кожна дитина відрізняється і має різний набір потреб, тому важливо розуміти, що те, що підходить одній дитині, може бути неправильним для іншої. Але правильно підібраний стиль виховання допоможе добре сформувати життєстійкість дитини та зміцнити стосунки між батьками та дітьми.

Література. 1. *Golby J., Sheard M. Mental toughness and hardiness at different levels of rugby league. Personality and Individual Differences.* 2004. P. 933–942. URL: Google Scholar_(14.10.2020). 2. *Kunnen E. S., De Ruiter N. M. P., Jeronimus B. F., Van Der Gaag M. A. E. Psychosocial Development in Adolescence: Insights from the Dynamic Systems Approach.* London: Routledge Psychology. 2019. URL: Google Scholar_(14.10.2020). 3. *González-García H., Pelegrín A., Carballo J. L. Parental Education and Table Tennis: Theoretical Review and Practice Guidelines.* Kronos. 2015. P.1–15. URL: Google Scholar

(14.10.2020). 4. *Vascelos-Raposo J., Teixeira C. M., Lima A., Monteiro I.* Atividade física e estilos educativos parentais physical activity and parental educational Styles. *Psicologia Saúde & Doenças*, 2015. P. 129–147. URL: Google Scholar (14.10.2020). 5. *Baumrind D.* Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*. 1971. P. 1–103. URL: Google Scholar (14.10.2020). 6. *García M. C. C., Pelegrina S., Lendínez J.* Los estilos educativos de los padres y la competencia psicosocial de los adolescentes. *Anuario de Psicología*. 2002. P. 79–95. URL: Google Scholar (14.10.2020).

Пляка Л. В.

м. Харків, Україна

Національний фармацевтичний університет

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАХІВЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вітчизняний фармацевтичний сектор галузі охорони здоров'я розвивається з урахуванням світових стандартів, спрямованих на підготовку висококваліфікованих фахівців з лідерськими якостями. Сьогодення потребує фахівців з умінням адаптуватись до нових умов, креативних, харизматичних, готових до прийняття нестандартних рішень. Вирішенню цього завдання допомагають тренінгові технології, які використовуються сектором психологічного супроводу учасників навчально-виховного процесу НФаУ «Психологічна служба».

Термін «*тренінг*» має ряд значень: навчання, виховання, тренування. Тренінг – це ефективна форма опанування знань та здобуття досвіду, засіб розвитку та корекції особистості, що ґрунтується на активних методах навчально-пізнавальної діяльності, має чіткий алгоритм дій та гарантує досягнення запланованого результату.

Тренінг повністю охоплює весь потенціал здобувача вищої освіти: рівень та обсяг його компетентності (професійної, комунікативної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, взаємодії. У ході тренінгового заняття студент пізнає себе, вчиться керувати власними емоційними станами, розвиває свої професійні та лідерські якості.